

Markku Fredman

Yleiskatsaus liiton oikeuspoliittiseen toimintaan:

Vaikuttamisen eturintamassa

Markku Fredman valmistelee oikeuspoliittisia kysymyksiä Asianajajaliiton hallituksessa. Mari Lampenius toimi jatkokäsittelylupaa käsitelleessä oikeusministeriön työryhmässä.

a Asianajajaliiton sääntöjen mukaan liitto seuraa Suomen oikeuskehitystä ja tarjoaa asianajajien kokemusta yhteiskunnan käytettäväksi lausuntoja ja aloitteita tekemällä.

Liitolla on kaksikymmentä eri oikeuspoliittista asiantuntijaryhmää, jotka on koottu huolehtimaan siitä, että edellä kerrottu liiton yhteiskunnallinen tehtävä tulee hyvin hoideksi.

Asianajajaliitto antoi vuonna 2008 yhteensä 32 lausuntoa eri viranomaisille. Kaksi lausuntoa annettiin liiton omasta aloitteesta. Liiton edustajat kävivät kuultavina ministeriöiden tilaisuuksissa kuusi kertaa ja kahdeksan kertaa joku liiton jäsenistä toimi asiantuntijana eduskunnan valiokunnissa. Vuoden 2008 lopussa 14 asianajajaa oli jäsenenä erilaisissa lainvalmisteluryhmissä ja 19 asianajajaa edusti liittoa muissa asiantuntijaelimissä. Yksi näistä asiantuntijaelimistä on tuomarivalintalautakunta, johon laki edellyttää nimettävän aina myös asianajajajäsenen liiton esityksestä.

Asianajajakunnalla on erityinen vastuu oikeusprosessien sujuvuutta käsittelevästä lainsäädännöstä. Edustamme sellaisia näkökulmia ja asiakasintressejä, joita ei usein mikään muu lausunnonantaja tuo esiin. Toistuvasti olemme tuoneet esiin huolen siitä, että prosesseja käsittelevät uudistusehdotukset tuodaan eduskuntaan osittais uudistuksina. Esimerkiksi käräjäoikeusverkostoa, lautamiesten käyttöä ja muutoksenhakua hovioikeuteen koskevilla uudistuksilla on piirteitä, jotka olisi ollut parempi saattaa eduskunnan käsiteltäväksi yhtenä kokonaisuutena.

Todistelussäännökset nykyisellään epäselviä

Liitto teki kesällä 2008 aloitteen oikeudenkäymiskaaren todistelua koskevan 17 luvun uudistamiseksi. Oikeuden-

käymiskaaren 17 luvun säännökset ovat sikäli merkityksellisiä, että niihin viitataan monessa muussa laissa. Tärkeä luvun säännösten soveltaja on esimerkiksi yksittäinen poliisimies, joka joutuu kuulustelutilanteessa päättämään, onko avopuolisolla oikeus kieltäytyä todistamasta asuin-kumppaninsa ollessa rikoksesta epäiltynä. Laki ei anna tähän nykyisellään vastausta.

Oikeusministeriössä on syksyllä valmistunut aloitteemme johdosta arviomuistio, jossa pitkälti yhdytään näkemyksiimme uudistuksen tarpeesta. Ministeriö epäilee, etteivät luvun säännökset kaikilta osin vastaa Euroopan ihmisoikeussopimuksen vaatimuksia. Näin todettiinkin sitemmin eräässä ihmisoikeustuomioistuimen tuomiossa. Arviomuistiossa ehdotetaan koottavaksi toimikunta tätä vaativaa uudistusta tekemään. Luonnollisesti tässäkin toimikunnassa olisi Asianajajaliiton edustaja. Valitettavasti oikeusministeriön resurssit eivät näytä mahdollistavan uudistuksen pikaista käynnistämistä.

Liitolta linjamuutos valituslupa-asiassa

Liiton vuonna 2008 antamista lausunnoista ehkä merkittävin käsitteli muutoksenhakua hovioikeuteen. Kuten oheisesta **Mari Lampeniuksen** kirjoituksesta ilmenee, asianajajaliitto hyväksyi toimikunnan esityksen jatkokäsittelylupasta. Lausuntonamme tarkoittaa linjan muutosta.

Aiemmin Asianajajaliitto on vastustanut pyrkimyksiä puuttua jokaisen oikeuteen saada asiansa täysimääräisesti tutkituksi vähintäänkin kahdessa oikeusasteessa. Liiton lausuntoa valmisteltiin kahdessa asiantuntijaryhmässä, jolloin myös oikeudenkäyntejä hoitavilta asianajajilta pyydettiin sähköpostitse kommentteja siitä, miten asiassa tulisi liiton puolesta lausua. Lopulta liiton hallitus vielä tietyin muutoksin hyväksyi asiantuntijaryhmien valmisteleman lausunnon.